

Identifying the cognitive strategies used by teachers to learn Persian language in the first grade of elementary school

Fatemeh Enayat¹, Hojjat Dehghanzadeh²

1- Bachelor's student, Department of Educational Sciences, Urmia University, Urmia, Iran

2- Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Urmia University, Urmia, Iran

Article info	Abstract
<p>Article type: Research Article</p> <p>Received: 2024/04/23</p> <p>Accepted: 2024/06/02</p> <p>pp: 1- 11</p> <p>Keywords: Persian language; Cognitive strategy; Primary school; First grade.</p>	<p>Objective: Achieving progress and academic performance is one of the important issues that can be investigated at the micro and macro levels of society because a person's success in society depends on their academic performance. The present study was conducted to identify the cognitive strategies used by teachers to teach Persian in the classroom.</p> <p>Methodology: In order to achieve the research objectives, a sample of 10 teachers from Urmia city was selected using purposive sampling. Data was collected through structured interviews conducted over 4 sessions with the teachers.</p> <p>Results: The research findings revealed that teachers can employ a variety of learning strategies to teach Persian language in the classroom. Strategies such as visual activities, narrative activities, and repetition can be used to teach words, while teaching the alphabet signs can involve repetition, narrative activities, teaching with poetry, and play dough. Creative spelling methods like grape and turtle spelling can be utilized for teaching spelling.</p> <p>Conclusion: Therefore, teachers are encouraged to incorporate these strategies in their teaching practices and impart them to their students.</p>

Citation: Enayat, F., & Dehghanzadeh, H. (2024). Identifying the cognitive strategies used by teachers to learn Persian language in the first grade of elementary school. *Journal of New Approaches in Educational Management*, 1(1), 1-11.

© The Author(s).

Publisher: Urmia University.

DOI: <https://doi.org/10.30466/ntea.2024.121479>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.30606810.1403.1.1.1.1>

¹ **Corresponding author:** Hojjat Dehghanzadeh, **Email:** h.dehghanzadeh@urmia.ac.ir, **Tell:** +989148159073

شناسایی راهبردهای شناختی مورد استفاده معلمان برای یادگیری زبان فارسی در کلاس اول ابتدایی

فاطمه عنایت؛ حجت دهقان زاده^۲

۱- دانشجوی کارشناسی، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران
۲- استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: دستیابی به پیشرفت و عملکرد تحصیلی از موضوعات مهم و قابل بررسی در سطح خرد و کلان جامعه می باشد. چرا که پیشرفت فرد در جامعه، به میزان موفقیت وی در عملکرد تحصیلی بستگی دارد. پژوهش حاضر به منظور شناسایی راهبردهای شناختی مورد استفاده معلمان برای یادگیری درس فارسی در کلاس درس انجام گرفت.
دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۴	روش تحقیق: به منظور دستیابی به اهداف پژوهش از روش تحقیق کیفی استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش تمامی معلمان شهر ارومیه بود که نمونه‌ای به حجم ۱۰ نفر با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. در این راستا فرایند انتخاب نمونه تا رسیدن به سطح اشباع نظری انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه ساختاریافته استفاده شد. مصاحبه به مدت ۴ جلسه با شرکت معلمان انجام گرفت.
پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۱۳	یافته‌ها: نتایج یافته‌های تحقیق نشان داد که معلمان می‌توانند از انواع راهبردهای یادگیری برای آموزش زبان فارسی در کلاس درس استفاده کنند. برای آموزش کلمات، از راهبردهایی چون فعالیت‌های دیداری، فعالیت‌های روایتی و تکرار می‌توان استفاده کرد. برای آموزش نشانه‌های الفبا از راهبرد تکرار، فعالیت‌های روایتی، آموزش با شعر و خمیربازی می‌توان بهره برد. برای املا هم می‌توان از انواع روش‌های املاي خلاقانه مثل املاي انگوری و لاک‌پشتی استفاده کرد.
صص: ۱-۱۱	نتیجه‌گیری: معلمان می‌توانند از راهبردهای شناسایی شده در یادگیری درس فارسی استفاده کرده تا یادگیری فراگیران عمیق‌تر شود.
واژگان کلیدی: زبان فارسی، راهبرد شناختی، دبستان، کلاس اول ابتدایی.	

استناد: عنایت، فاطمه؛ و دهقان‌زاده، حجت. (۱۴۰۳). شناسایی راهبردهای شناختی مورد استفاده معلمان برای یادگیری زبان فارسی در کلاس اول ابتدایی. نشریه رویکردهای نوین در مدیریت آموزشی، (۱)، ۱-۱۱.

ناشر: دانشگاه ارومیه.

© نویسنده‌گان

DOI: <https://doi.org/10.30466/ntea.2024.121479>

DOR: <https://dor.net/dor/20.1001.1.30606810.1403.1.1.1.1>

مقدمه

امروزه نظام تعلیم و تربیت هر جامعه‌ای، یک ستون اساسی برای رشد زیرساخت‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی به شمار می‌رود. در این راستا نیز سالیانه هزاران میلیارد تومان صرف هزینه‌های آموزش و پرورش در جوامع می‌شود. بی‌تردید نقش حیاتی آموزش در یک جامعه مولد و خوب غیرقابل انکار است چرا که در رشد و تعالی زندگی فردی و اجتماعی انسان و دگرگون‌سازی آدمی جایگاه بی‌بدیل دارد و می‌تواند نیروی محرکه سراسر زندگی انسان باشد. در این سیستم آموزشی برای آموزش اثربخش نیاز است که از راهبردها و روش‌های مناسب یادگیری استفاده شود. راهبرد به یک نقشه کلی یا مجموعه‌ای از عملیات که برای رسیدن به هدف معینی طرح‌ریزی شده است گفته می‌شود (سیف، ۱۴۰۱). فلسفه زیربنایی آموزش در دوران جدید به این امر مربوط می‌شود که کدام‌یک از دانش آموزان آماده یادگیری هستند و چگونه می‌توان یادگیری آن‌ها را تقویت کرد. امروزه هدف اصلی از مدرسه رفتن علاوه بر موفقیت تحصیلی در حوزه‌های ریاضی، علوم و خواندن، یادگیری چگونگی یادگرفتن مؤثر و کاربردی می‌باشد. در این رویکرد هدف از مدرسه رفتن، تجهیز کردن دانش آموزان به راهبردهای یادگیری است که سهم قابل توجهی در پیشرفت تحصیلی فراگیران را دارا می‌باشد. در این زمینه راهبردهای یادگیری تأثیر قابل توجهی در یادگیری مؤثر و پیشرفت تحصیلی دارد. لذا می‌توان گفت که راهبردهای یادگیری و پیشرفت در زمینه تحصیل دو روی یک سکه هستند. با حصول یادگیری، پیشرفت درسی نیز به دنبال آن خواهد آمد (کریمی، ۱۴۰۱). اگر دانش آموزان نسبت به راهبردهای یادگیری از آگاهی‌های لازم برخوردار باشند می‌توانند به موفقیت‌های بیشتری دست پیدا کنند به عبارت دیگر فراگیری توانمند است که بتواند از راهبردهای صحیح یادگیری و مطالعه آگاهی داشته باشد و آن‌ها را به‌طور صحیح و مداوم بکار ببرد (فرخی و دیگران، ۱۳۸۵).

منظور از راهبردهای یادگیری، اقداماتی است که به ما در پیوند دادن و ترکیب کردن اطلاعات تازه با مطالبی که قبلاً آموخته‌ایم و ذخیره‌سازی آن‌ها در حافظه بلندمدت کمک می‌کند (سیف، ۱۴۰۱). این راهبردها را می‌توان به راهبردهای شناختی (مرور ذهنی، بسط دهی و سازمان‌دهی) و راهبردهای فراشناختی (طرح‌ریزی، نظارت بر درک مطلب و خود نظم دهی) تقسیم‌بندی کرد (زارع و دیگران، ۱۳۹۶). دمبو^۱ درباره اهمیت راهبردهای یادگیری خاطرنشان می‌کند که دانش آموزان و دانشجویان موفق، آن‌هایی هستند که نه منفعل، بلکه همیشه فعال هستند. این فراگیران در تکالیف درسی و تحقیقات خود اطلاعات لازم را به دست می‌آورند و در ضمن یادگیری مورد استفاده قرار می‌دهند و هدف آن‌ها از این امر فراگیری مطالب و ذخیره‌سازی دانش‌ها و مهارت‌ها و سهولت بهره‌وری از این اطلاعات در آینده است (قالوندی و دیگران، ۱۳۹۲). برای مثال، پینتریچ^۲ در سال ۱۹۹۰ نشان داد فراگیرانی که از نظر مشغولیت شناختی، در تکالیف درگیر می‌شدند و تلاش می‌کردند تا از طریق سازمان‌دهی مطالب و تمرین و تکرار، یادگیری خود را بهبود ببخشند، عملکردشان در تمامی زمینه‌های تحصیلی بهتر از فراگیرانی بود که تمایلی به استفاده از این راهبردها را نداشتند (زارع و دیگران، ۱۳۹۶). قارلقی و همکاران نشان دادند که بین انواع راهبردهای شناختی و پیشرفت تحصیلی، رابطه معناداری وجود دارد به گونه‌ای که آموزش راهبردهای یادگیری و بکار بستن این راهبردها، با پیشرفت تحصیلی فراگیران رابطه معنادار مثبت دارد و باعث افزایش درک مطلب و حل مسئله در دانش آموزان می‌شود (قارلقی و دیگران، ۱۳۹۴). استفاده از راهبردهای یادگیری همچنین به معلمان کمک خواهد کرد که توانایی خواندن، درک مطلب و سرعت یادگیری دانش آموزان را بالا ببرند و یادگیری را تعمیق ببخشند. برای مثال نتایج مطالعه ملکی (۱۳۸۴) نشان داد که استفاده از آموزش راهبردهای شناختی در درس مطالعات اجتماعی که ماهیتی حفظ کردنی دارد، اثربخش بوده است و به افزایش و بهبود یادگیری در دانش آموزان منجر شده است.

در نظام آموزشی کشور ما، به آموزش شیوه مطالعه و یادگیری، توجه کمتری شده است. اعتقاد بر این است که فراگیران به‌خودی‌خود، راهبردهای یادگیری و شیوه‌های درست مطالعه را کشف می‌کنند و مهارت‌های لازم در جهت رسیدن به موفقیت تحصیلی را به دست می‌آورند. درحالی‌که لازم است این فنون، شیوه‌ها و راهبردهای صحیح یادگیری توسط معلم به آن‌ها آموخته شود در غیر این صورت آموزش‌های شناختی بر بهبود عملکرد دانش آموزان در حیطه‌های مختلف یادگیری اثربخش نخواهد بود (آشتیانی و دیگران، ۱۳۷۹). فراگیرانی که از روش‌های مطالعه و راهبردهای آموزشی خودآگاهی ندارند، به‌طور آگاهانه فعالیت‌هایی را که برای بهبود یادگیری خود بدان نیازمند هستند را انتخاب نمی‌کنند؛ بنابراین نسبت به یادگیرندگانی که به این مسائل واقف هستند، کمتر یاد

¹ Dembo

² Pintrich

خواهند گرفت و قادر به هماهنگی اهداف خاص یادگیری و استراتژی‌های شناختی نخواهند بود (عباسی و دیگران، ۱۳۹۹). راهبردهای یادگیری نامناسب با نتایج یادگیری ضعیف و عملکرد تحصیلی پایین همبسته است (قارلقی و دیگران، ۱۳۹۴). یادگیرندگان با رویکرد سطحی، از راهبردهایی استفاده می‌کنند که مبتنی بر یادآوری و حفظ کردن طوطی‌وار مطالب است چراکه هدف بازتولید مطالب است، نه درک و فهم که منجر به کاربردی سازی دانش موردنظر در ذهن می‌شود (بخشایش، ۱۳۹۳). لذا آموزش و کاربرد این راهبردها می‌تواند زمینه درگیری تحصیلی، سازندگی و بلوغ فکری را در فراگیران فراهم آورد و حس اعتمادبه‌نفس آن‌ها را در جهت یادگیری تقویت کند تا نقش فعالی را در این زمینه ایفا کنند (فرخ، ۱۴۰۰).

خوشبختانه در سال‌های اخیر تأکید زیادی بر آموزش باهدف پیشبرد راهبردهای شناختی در بین یادگیرندگان شده است. پژوهش‌های پیرامون راهبردهای شناختی در دو دهه اخیر در داخل ایران گسترش یافته است که تعداد زیادی از این پژوهش‌ها تأثیر مثبت استفاده از راهبردهای یادگیری بر پیشرفت تحصیلی در دروس مختلف را نشان می‌دهد. در یک مجموعه از این پژوهش‌ها، تأثیر مثبت آموزش راهبردهای یادگیری بر یادآوری و درک مطالب درسی را نشان داده شد (فرخی و دیگران، ۱۳۸۵). اهمیت راهبردهای یادگیری به‌اندازه‌ای است که اگر از این راهبردها استفاده نکنیم دچار نقص شناختی خواهیم شد. به‌گونه‌ای که دانش‌پایه‌ای یک موضوع یا رشته‌ای را خواهیم دانست اما اینکه چگونه از آن دانش استفاده کنیم را نخواهیم دانست. پس در نتیجه تعمیق یادگیری نیز اتفاق نخواهد افتاد. برای مثال عرفانی نشان داد درک مطلب در فراگیرانی که شیوه خلاصه‌برداری و سؤال کردن را در آموزش مجازی به کار نبرده بودند به‌طور معناداری نسبت به فراگیرانی که این روش را استفاده کرده بودند، پایین بود (عرفانی، ۱۳۹۵).

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

پیشینه استفاده از مفهوم راهبرد یادگیری به سال ۱۹۵۶ بر می‌گردد که جروم برونر^۱ از مفهوم راهبردهای شناختی استفاده کرد. پژوهش‌های انجام‌شده در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ نشان داد که راهبردهای یادگیری نقش بسیار مهمی در آموزش و یادگیری ایفا می‌کنند و آموزش این راهبردها، تأثیر زیادی بر تعمیم و کاربرد آموخته‌های مدرسه‌ای در محیط‌های طبیعی دارد (کریمی، ۱۴۰۱). در داخل و خارج پژوهش‌های مختلفی در حیطه راهبردهای یادگیری صورت گرفته است که می‌توان به چند مورد از آن‌ها اشاره کرد. برای مثال فرخ در نتایج پژوهش خود با عنوان مقایسه راهبردهای یادگیری واژگان زبان انگلیسی در دانش‌آموزان مبتلا به لکنت زبان و دانش‌آموزان عادی به این نتیجه رسید که راهبرد استفاده از فرهنگ لغت دو زبانه رایج‌ترین راهبرد به کار گرفته شده توسط دو گروه بود؛ اما در این بین دانش‌آموزان مبتلا به لکنت زبان به استفاده از راهبرد جست‌وجو برای یافتن مشابه کلمه انگلیسی در زبان فارسی علاقه بیشتری نشان می‌دادند (فرخ، ۱۴۰۰). در پژوهش یاسبلاغی و همکاران که با هدف مقایسه راهبردهای یادگیری، سبک‌های یادگیری و رویکرد مطالعه در دانش‌آموزان کنکوری انجام شد، مشخص شد تفاوت معناداری بین راهبردهای یادگیری در بین داوطلبان کنکور تجربی، انسانی و ریاضی وجود دارد. داوطلبان کنکور انسانی در مولفه‌های راهبردهای یادگیری نظیر مرور ذهنی نسبت به داوطلبان دیگر رشته‌ها در سطح بالاتری بودند (یاسبلاغی و دیگران، ۱۴۰۲). میرلوحی و همکاران نیز در مقایسه اثربخشی راهبردهای یادگیری خلاصه‌نویسی، علامت‌گذاری، حاشیه‌نویسی و نقشه مفهومی بر درک مطلب و سرعت یادگیری دانش‌آموزان دختر سال دوم تجربی در مدارس تهران به این نتیجه رسیدند که بین درک مطلب و سرعت یادگیری گروهی که راهبرد خلاصه‌نویسی را به کار بسته بودند و گروه کنترل تفاوت معناداری وجود دارد (میرلوحی و دیگران، ۱۳۹۹).

قلاوندی و همکاران در بررسی که بر تأثیر راهبردهای شناختی بر عملکرد حل مسئله ریاضی دانش‌آموزان انجام دادند به این نتیجه رسیدند که پس از آموزش راهبردهای شناختی به دانش‌آموزان عملکرد گروه آزمایشی در مقایسه با گروه کنترل تفاوت معنی‌داری داشته است و گروه آزمایشی عملکرد بهتری در حل مسئله ریاضی از خود بروز می‌دهند (قلاوندی و دیگران، ۱۳۹۲). همچنین در پژوهشی که بر دانش‌آموزان سوم دبیرستان شهر پیشوا انجام گرفت نتیجه این شد که بین راهبرد شناختی (مرور ذهنی) و پیشرفت در درس زبان انگلیسی رابطه مثبتی وجود دارد (عاشوری و دیگران، ۱۳۹۰). قدم پور و همکاران نیز در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر هیجان مثبت دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه به این نتیجه رسیدند که بین هیجان مثبت و یادگیری دانش‌آموزان گروه آزمایش و گواه تفاوت معناداری وجود دارد (قدم پور و دیگران، ۱۳۹۴). آشتیانی و همکاران در شناسایی راهبردهایی که دانش

^۱ Jerome Bruner

آموزان موفق و ناموفق به کار می‌برند نشان دادند از چهار راهبرد نام‌برده شده در تحقیق خود، راهبرد نظارت بر درک مطلب و راهبرد بسط دهی بیشترین رابطه معنادار را با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موفق نشان داد (آشتیانی و دیگران، ۱۳۷۹).

چنگ^۱ نیز در تحقیق خود با عنوان نقش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی^۲ بر افزایش عملکرد یادگیری نشان داد انگیزه یادگیری دانش آموزان، هدف‌گذاری، کنترل عمل و راهبردهای یادگیری، نقش بسزایی در عملکرد یادگیری آن‌ها دارد. بدین معنا که دانش‌آموزانی که انگیزش یادگیری بالاتر و تسلط بهتری بر راهبردهای یادگیری دارند، بهتر یاد می‌گیرند (چنگ، ۲۰۱۱). کینگ^۳ و شالجان^۴ در تحقیقی با عنوان آنچه دانش آموزان در مدرسه احساس می‌کنند بر راهبردهایی که برای یادگیری استفاده می‌کنند، تأثیر می‌گذارد، به این نتیجه رسیدند که دانش‌آموزانی که احساسات مثبتی را در طول تحقیق تجربه کردند، افرادی بودند که علاقه‌مند به استفاده از راهبردهای شناختی و فراشناختی بودند (کینگ و همکاران، ۲۰۱۴). شیمشک و بالابان^۵ در تحقیق خود با عنوان، راهبردهای یادگیری دانشجویان موفق و ناموفق به این نتیجه رسیدند که همبستگی مثبت و معناداری بین استفاده از راهبردهای یادگیری و پیشرفت در عملکرد تحصیلی وجود دارد. هرچه دانشجویان از این راهبردها بیشتر استفاده کنند، عملکرد تحصیلی آنان در سطح بالاتری قرار خواهد گرفت (شیمشک و بالابان، ۲۰۱۰). اوسلو^۶ و همکاران نیز در پژوهشی با عنوان تأثیر راهبردهای یادگیری زبان بر پیشرفت تحصیلی، به این نتیجه رسیدند که یک رابطه مثبت و معناداری بین راهبردهای یادگیری و پیشرفت تحصیلی وجود دارد. به طوری که این راهبردها حتی می‌توانند ۲۰٪ پیشرفت تحصیلی را در بین دانشجویان، پیش‌بینی کنند (اوسلو و همکاران، ۲۰۱۶). با توصیفی که گذشت می‌توان دریافت که پژوهش در زمینه راهبردهای شناختی و تأثیری که بر یادگیری می‌گذارد حوزه وسیعی را به خود اختصاص داده است و با روش‌های پژوهشی مختلف در این گستره، تحقیقات زیادی صورت گرفته است. در راستای این تحقیقات مشخص شد که استفاده از این راهبردها در افزایش یادگیری افراد، عامل مؤثری می‌باشد. باین‌حال مطالعات قبلی اغلب تأثیر این راهبردها را بر دروسی مثل ریاضی، زبان، پیشرفت تحصیلی، خودتنظیمی و افرادی که دچار اختلال یادگیری هستند بررسی کرده است. گرچه مطالعات پیشین به نقش بی‌بدیل راهبردهای یادگیری بر موفقیت تحصیلی اشاره داشته است اما در رابطه با شناسایی راهبردهای شناختی در درس زبان فارسی برای پایه اول ابتدایی با پژوهش‌های بسیار اندکی مواجه هستیم و خلأ پژوهشی در این حوزه درسی کاملاً آشکار است. چنانچه دانش آموزان ما قادر به یادگیری زبان فارسی به نحو درست و اصولی نباشند، قادر به پاسداشت زبان فارسی، برقراری ارتباط با دوستان و همسالان و حتی محتوای کتاب درسی نیز نخواهند بود (رستمی و دیگران، ۱۳۹۶). یکی از نارسائی‌های اصلی در مطالعاتی که انجام شده بود، این بود که راهبردهای یادگیری را کلی در نظر گرفتند و آن را محدود به حوزه‌های مختلف درسی نکردند تا بررسی شود که نقش این راهبردها در سطوح مختلف تحصیلی و در دروس متفاوت به چه شکلی می‌باشد. مورد دیگر این بود که گرچه راهبردهای یادگیری و موفقیت تحصیلی دو مؤلفه مهم در عملکرد تحصیلی دانش آموزان به شمار می‌آیند اما در این خصوص کمتر به بررسی رابطه هر یک از راهبردهای یادگیری با عملکرد تحصیلی در یک درس مشخص پرداخته شده است (قلاوندی و دیگران، ۱۳۹۲). مطلب مهم دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد این است که در کتاب فارسی راهبردهای یادگیری مشخصی وجود ندارد که مشخص شود دانش آموزان کلمات را به چه نحوی یاد بگیرند که در ذهن تثبیت شده و به راحتی در مواقع مورد نیاز بازیابی شود یا چگونه به طور صحیح جمله‌سازی کنند. این نکته‌ای مهم است که در برنامه درسی زبان فارسی دیده نشده است. بر این اساس محقق به دنبال مشخص ساختن آن است که کدام یک از راهبردهای شناختی بر یادگیری زبان فارسی دانش آموزان اول ابتدایی تأثیر می‌گذارد.

با توجه به توضیحات داده شده، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به سؤالات زیر می‌باشد:

- معلمان از چه راهبردهای یادگیری برای تدریس درس زبان فارسی در مقطع اول ابتدایی استفاده می‌کنند؟
- کدام یک از راهبردهای یادگیری برای آموزش نشانه‌های الفبا توسط معلمان، در کلاس درس بکار گرفته می‌شود؟
- معلمان در کلاس درس از چه راهبردهایی برای آموزش کلمات جدید و بازیابی آسان این کلمات استفاده می‌کنند؟
- معلمان در کلاس درس از چه راهبردی برای املا استفاده می‌کنند؟

¹ Cheng

² Self-regulation

³ King

⁴ Shaljan

⁵ Simsek&Balaban

⁶ Uslu

مواد و روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ روش‌شناسی کیفی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش تمامی معلمان شهر ارومیه بود که نمونه‌ای به حجم ۱۰ نفر با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. در این راستا فرایند انتخاب نمونه تا رسیدن به سطح اشباع نظری انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌های پژوهشی به شیوه میدانی و با مراجعه به معلمان اول ابتدایی در مدارس انتخاب‌شده صورت گرفت. ابزار جمع‌آوری داده‌های پژوهش کنونی، مصاحبه ساختاریافته بود که در آن پژوهشگر با خود معلمان برای جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه می‌کرد. جهت جمع‌آوری داده‌ها ابتدا اهداف، تعاریف و انواع راهبردهای یادگیری برای معلمان تشریح داده شد و اهمیت همکاری آن‌ها در جمع‌آوری داده‌ها به‌منظور کمک به شناسایی راهبردهای یادگیری بکار گرفته شده در درس زبان فارسی توضیح داده شد. سپس از معلمان سؤالاتی را که از قبل طرح‌ریزی شده بود، پرسیده شد (سؤالاتی مثل، شما به‌عنوان آموزگار ابتدایی از چه راهبردهایی برای آموزش بخش نوشتاری زبان فارسی استفاده می‌کنید، چه راهبردهایی برای فعالیت نوشتاری در س فارسی انجام می‌دهید و ...). در آخر یافته‌های پژوهشی سازمان‌دهی و در جدولی قرار داده شد. داده‌های بر اساس کدهای استخراج‌شده تحلیل گردید. برخی از کدهای انتخاب‌شده برای تحلیل عبارت بودند از راهبردهای آموزشی، بخش نوشتاری، بخش خوانداری و ...). کدهای پژوهش یا واحد تحلیل بر اساس سؤالات و اهداف پژوهشی تنظیم شده بود. همچنین، به معلمان اطمینان داده شد که در هر مرحله‌ای از تحقیق و به هر دلیلی می‌توانند از شرکت در این تحقیق انصراف دهند. پس از اخذ رضایت معلمان، فرایند جمع‌آوری داده‌ها در چهار جلسه انجام گرفت. بعد از انجام مصاحبه کدهای مختلفی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده گردید که هر یک از کدها در یافته‌های پژوهشی مناسب با هر سوال ذکر شده است.

یافته‌ها

در این قسمت یافته‌های مربوط به سؤالات پژوهش ارائه می‌شود. سؤال اول پژوهش این بود که معلمان از چه راهبردهای یادگیری برای تدریس درس زبان فارسی در مقطع اول ابتدایی استفاده می‌کنند؟ جدول زیر نشان‌دهنده انواع راهبردهای یادگیری مورد استفاده معلمان در درس زبان فارسی می‌باشد.

جدول ۱- راهبردهای یادگیری استفاده‌شده برای درس زبان فارسی توسط معلمان

راهبردهای شناختی	فراوانی	نوع محتوا	مثال
روش ایفای نقش	۵	آموزش نشانه جدید- کلمات	قطره آب برای نشانه آا
آموزش الفبا از راه لمس کردن	۴	آموزش حروف الفبا	لمس کردن الفبا با چوب‌هایی که به شکل حروف الفبا برش داده شده است.
تکرار	۱۰	برای تمامی محتوا (نشانه جدید- کلمه جدید)	تکرار جدول الفبای دوستی
فعالیت‌های دیداری	۱۰	حروف الفبا- کلمات جدید	استفاده از تصاویر- فلش کارت- کتاب داستان
فعالیت‌های روایتی	۷	نشانه جدید- کلمات جدید- املا	استفاده از مجله و کتاب داستان
آموزش با شعر	۶	نشانه جدید- صدا کشی	استفاده از شعرهای مرتبط با هر نشانه
آموزش با شن	۲	حروف الفبا- کلمات	نوشتن حروف الفبا بر روی شن
بازی جدا کردن کلمات	۳	کلمات	جدا کردن حروف با قیچی
آموزش با خمیربازی	۸	املا- نشانه‌های الفبا و کلمات	ساخت نشانه جدید با خمیربازی
آموزش با پازل و جورچین	۳	حروف الفبا	با استفاده از حروف کنار هم، کلمه تازه بسازد.
یادگیری از طریق همیاری	۶	تمرین خواندن و نوشتن	تقسیم دانش آموزان به گروه‌های دو نفره برای کمک به یکدیگر
روش‌های املاي خلاقانه	۸	املا	املاي لاک‌پشتي- املاي انگوري- املاي دوستي و املاي تصويري

بر اساس یافته‌های پژوهش، همان‌طور که در جدول شماره ۱ نشان داده شده است معلمان بر این باورند که برای اجرایی کردن یادگیری زبان فارسی نیازمند انتخاب انواع راهبردهای یادگیری از قبیل روش ایفای نقش، تکرار، فعالیت‌های دیداری و روایتی، آموزش با شعر، شن، خمیربازی، پازل و جورچین و روش‌های املاي خلاقانه هستند. برای مثال در راهبرد استفاده از فعالیت‌های دیداری، بعد از تدریس نشانه جدید از دانش آموزان بخواهید تا نشانه جدیدی را که یاد گرفته‌اند در کتاب داستان خود پیدا کرده و

دور آن با مداد قرمز خط بکشند. داده‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که از بین راهبردهای نام برده شده، راهبرد تکرار، فعالیت‌های دیداری و روش املاي خلاقانه از محبوبیت بسیاری در نزد معلمان برخوردار می‌باشد.

جدول ۲- راهبردهای یادگیری مورد استفاده معلمان برای آموزش نشانه‌های الفبا

راهبردهای شناختی	فراوانی	نوع محتوا	مثال
روش ایفای نقش	۵	آموزش نشانه جدید	قطره آب برای نشانه آا
آموزش الفبا از راه لمس	۴	آموزش حروف الفبا	لمس کردن الفبا با چوب‌هایی که به شکل حروف الفبا برش داده شده است
تکرار	۱۰	تمامی محتوا	تکرار جدول الفبای دوستی
فعالیت‌های دیداری	۱۰	حروف الفبا	استفاده از تصاویر- فلش کارت- کتاب داستان
فعالیت‌های روایتی	۷	نشانه جدید	استفاده از مجله و کتاب داستان
آموزش با شعر	۶	حروف الفبا	استفاده از شعرهای مرتبط با هر نشانه
آموزش با شن	۲	حروف الفبا	نوشتن حروف الفبا بر روی شن
آموزش با خمیربازی	۸	نشانه جدید	ساخت نشانه جدید با خمیربازی

سؤال دوم پژوهش این بود که کدام‌یک از راهبردهای یادگیری برای آموزش نشانه‌های الفبا توسط معلمان، در کلاس درس بکار گرفته می‌شود؟ بر اساس یافته‌های پژوهش، همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود معلمان برای آموزش نشانه‌های الفبا از راهبردهای نام برده شده در جدول استفاده می‌کنند. برای مثال در آموزش با شعر برای نشانه آا می‌توانیم از این شعر استفاده کنیم: اولم آ اول، همیشه هستم اول/ قد بلندی دارم، شکل قشنگی دارم/ کلاهی خیلی زیبا روی سرم می‌زارم/ من و ا غیر اول باهم هستیم تو جدول/ با ایم که یک صداییم ولی از هم جداییم. یا در روش ایفای نقش برای آموزش نشانه آا از دانش آموزان می‌خواهیم تا در کلاس نقش قطره آب را بر عهده بگیرند تا در حین فعالیت نمایشی نشانه جدید و نحوه تلفظ آن نشانه را یاد بگیرند.

جدول ۳- راهبردهای یادگیری مورد استفاده معلمان برای آموزش کلمات

راهبردهای شناختی	فراوانی	نوع محتوا	مثال
تکرار	۱۰	بازیابی کلمات	تکرار کلمه جدید
فعالیت‌های دیداری	۱۰	آموزش کلمات جدید	استفاده از تصاویر- فلش کارت
فعالیت‌های روایتی	۷	آموزش کلمات جدید	استفاده از مجله و کتاب داستان
روش ایفای نقش	۵	آموزش کلمه جدید	قطره آب برای نشانه آا
آموزش با شن	۲	تمرین کلمات جدید	نوشتن کلمه جدید بر روی شن
آموزش با خمیربازی	۸	آموزش و تمرین کلمه جدید	ساخت کلمه جدید با خمیربازی
بازی پرتاب توپ به کلمه	۳	آموزش کلمه جدید	پرتاب توپ به سمت کلمه‌ای که معلم می‌گوید.

سؤال سوم پژوهش این بود که معلمان در کلاس درس از چه راهبردهایی برای آموزش کلمات جدید استفاده می‌کنند؟ جدول شماره ۳، راهبردهای یادگیری مورد استفاده معلمان برای آموزش کلمات جدید را نشان می‌دهد. با توجه به این جدول راهبردهای تکرار، فعالیت‌های دیداری و آموزش با خمیربازی نسبت به سایر راهبردها بیشتر مورد استفاده معلمان قرار می‌گیرند. در فعالیت‌های دیداری معلم ابتدا فلش کارتی را که بر یک سمت آن تصویر کلمه و در سمت دیگر نحوه نوشتاری آن نوشته شده است به دانش آموزان نشان داده و از آن‌ها می‌خواهد تا کلمه را تکرار کرده و مثال‌های دیگری برای کلمه پیدا بکنند. در بازی پرتاب توپ به کلمه نیز معلم کلماتی را روی تخته می‌نویسد و توپ را به سمت دانش آموزان پرتاب می‌کند. هر کلمه‌ای را که معلم بخواند، دانش آموز توپ را به سمت آن کلمه پرتاب خواهد کرد.

جدول ۴- راهبردهای یادگیری مورد استفاده معلمان برای املا

راهبردهای شناختی	فراوانی	نوع محتوا	مثال
فعالیت‌های روایتی	۱۰	املا	استفاده از داستان
آموزش با خمیربازی	۸	املا	ساخت کلمات با خمیربازی
روش املاي خلاقانه	۸	املا	املاي دوستي- املاي انگوري- املاي لاکپشتي

سؤال آخر پژوهش نیز در رابطه با راهبردهای مورد استفاده معلمان برای املا بود که با توجه به یافته‌های جدول ۴، مشاهده می‌گردد که معلمان پایه اول ابتدایی برای املا از راهبردهای آموزش با خمیربازی، فعالیت‌های روایتی و روش املاي خلاقانه استفاده می‌کنند. برای مثال در روش املاي دوستي، افرادی که در یک نیمکت در کنار هم نشسته‌اند به یکدیگر املا می‌گویند. همچنین اصلاح املاي دوستي بر عهده خود دانش آموزان می‌باشد. در روش املاي انگوري و لاکپشتي در برگه‌ای که به شکل انگور یا لاکپشت است، املا گفته می‌شود و در آخر برای رنگ‌آمیزی تصویر موردنظر به دانش آموزان فرصت داده می‌شود تا تصویر را رنگ‌آمیزی کنند. در فعالیت روایتی نیز معلم به همه دانش آموزان برگه‌ای را که در آن داستانی نوشته شده است را می‌دهد. بعد از اتمام روخوانی داستان توسط معلم، هر کلمه یا نشانه‌ای را که معلم از دانش آموزان بخواهد باید زیر آن کلمه یا نشانه خط بکشند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی راهبردهای شناختی مورد استفاده معلمان پایه اول ابتدایی برای یادگیری زبان فارسی در کلاس درس انجام گرفت. مقطع اول ابتدایی زیر بنای مقاطع دیگر تحصیلی است. در مقطع ابتدایی نیز پایه اول ابتدایی، اساس پایه‌های دیگر است؛ بنابراین هرچقدر دانش آموزان در این پایه بهتر آموزش ببینند در پایه‌های دیگر راحت‌تر خواهند بود. در رابطه با سؤال اولی که در این پژوهش ذکر شد، نتایج تحقیق بیانگر این نکته بود که برای درس زبان فارسی از راهبردهای یادگیری متنوعی می‌توانیم استفاده بکنیم. برای مثال در بخش آموزش نشانه‌های جدید الفبا، می‌توانیم از راهبردهایی مثل روش ایفای نقش، تکرار، فعالیت‌های دیداری، آموزش با شعر و راهبردهای دیگری که در جدول شماره ۱ آمده است، استفاده بکنیم. فعالیت‌های نمایشی و ایفای نقش در یادگیری اطلاعات مهم بسیار اثربخش است. چرا که در این روش روحیه تعاملی در دانش آموزان تقویت می‌شود. این نکته با نتایج تحقیق سپهوندی و همکاران نیز همسو بوده و نتایج این تحقیق نشان داد که قصه‌گویی موجب ارتقای مهارت‌های اجتماعی کودکان می‌شود و از بنیادی‌ترین روش‌هایی است که برای انتقال مفاهیم به دنیای کودکان می‌توان از آن استفاده کرد. همچنین اجرای قصه‌گویی به روش ایفای نقش موجب ارتقای آگاهی حسی و شناختی در کودکان می‌شود (سپهوندی و دیگران، ۱۳۹۷). در راهبرد تکرار، معلم به‌طور مداوم اطلاعاتی را که برای هر بخش از درس مهم می‌باشد را در هر فرصتی که به دست بیاورد، تکرار می‌کند. تکرار اطلاعات نه تنها مشخص می‌کند که کدام اطلاعات مهم هستند بلکه به دانش آموزان کمک می‌کند تا آن اطلاعات را به خاطر سپرده و در مواقع موردنیاز به راحتی این اطلاعات را بازیابی کنند. این نکته با نتایج پژوهش جاجرمی و همکاران هماهنگ بود. یافته‌های این پژوهش نشان داد که تعداد تکرار بافاصله تفاوت معناداری با شرایط بدون تکرار در میانگین نمرات آزمون یادآوری واژگان ایجاد می‌کند (جاجرمی و دیگران، ۱۴۰۰). در یادگیری حروف الفبا از طریق شعر، کلمات جدید بهتر در ذهن دانش آموز می‌نشیند و ضمن اینکه کودک تلفظ صحیح کلمات را یاد می‌گیرد، درس خواندن برای او لذت‌بخش می‌شود. مهرآبادی و همکاران در تحقیق خود نشان دادند کودکانی که آموزش شعر دریافت کرده بودند، بیشتر کلماتی را که اطمینان از یادآوری آن داشتند را به یاد آوردند. لذا آموزش با شعر به دانش آموزان این امکان را می‌دهد تا بر روی فعالیت‌های شناختی تفکر کنند و روند یادگیری خود را بهبود ببخشند (مهرآبادی و دیگران، ۱۳۹۳). از فعالیت‌های دیداری برای برجسته کردن اطلاعات مهم استفاده می‌شود. این روش به دانش آموزان کمک می‌کند تا تصویرهای ذهنی از اطلاعات به وجود بیاورند و به این ترتیب درک و یادآوری اطلاعات ارتقا می‌یابد. یکی از زیرمجموعه‌های فعالیت‌های دیداری که در سؤال دوم برای کلمات از آن استفاده کردیم، فلش کارت است. حمدانی در پژوهش خود با عنوان اثربخشی فلش کارت دیجیتالی در یادسپاری واژه‌های عربی به این نتیجه رسید که استفاده از فلش کارت‌ها در کوتاه‌مدت برای یادسپاری واژه‌های عربی اثربخش است (حمدانی، ۱۴۰۱).

در رابطه با سؤال دوم که در مورد راهبردهای مورد استفاده معلمان برای آموزش کلمات جدید بود، خاطرنشان کردیم که می‌توانیم از بازی‌ها استفاده بکنیم. همراه بودن بازی با آموزش می‌تواند از خستگی دانش آموزان بکاهد و مدت‌زمان یادگیری را افزایش دهد و دقت در مهارت‌های نوشتاری را به دنبال خود بیاورد (غفاری و دیگران، ۱۳۹۹). برای مثال در یادگیری از طریق شن‌بازی، کودک بسیاری از مهارت‌های مختلف، از جمله مهارت‌های اجتماعی را در درون خود پرورش می‌دهد و آموزش به یک امر لذت‌بخش برای او تبدیل می‌شود. نسائی مقدم و همکاران نیز در پژوهش خود نشان دادند که شن‌بازی بر رشد شناخت اجتماعی کودکان آموزش پذیر دچار عقب‌ماندگی ذهنی مؤثر است و به‌مثابه پلی میان درمان‌های کلامی و غیرکلامی برای این کودکان عمل می‌کند (نسائی مقدم و دیگران، ۱۳۹۳). آموزش با استفاده از پازل و جورچین‌ها یکی دیگر از بهترین روش‌ها برای آموزش کلمات و نشانه‌های الفبا است. پازل مناسب سن کودک، ذهن دانش‌آموز را به چالش می‌کشد، حس کنجکاوی کودک را تحریک می‌کند و فرد را وادار می‌کند تا قوای ذهنی خود را در جهت رسیدن به هدف به کار بگیرد. زارع و همکاران در بررسی که انجام دادند متوجه شدند که آزمودنی‌هایی که با روش پازل مورد آزمایش قرار گرفتند، در دروس مطالعات اجتماعی، علوم تجربی و هدیه‌های آسمانی، یادگیری عمیق‌تر و پایدارتری داشتند (زارع و دیگران، ۱۳۹۳). همچنین بهتر است معلمان در کلاس درس به دانش آموزان فرصت دهند تا به‌صورت گروهی اقدام به یادگیری کنند. در تدریس مشارکتی، دانش آموزان اشتیاق بیشتری برای پیگیری مباحث درسی دارند و می‌توانند از یاددهی که با زبان همسالان خودشان صورت می‌گیرد، بهره‌مند شوند (رنجه و همکاران، ۱۴۰۱). در رابطه با سؤال سوم که درباره آموزش کلمات به دانش آموزان پایه اول ابتدایی بود، می‌توانیم از راهبردهایی مثل بازی، تکرار و فعالیت‌های دیداری استفاده کنیم. کودکان در سنین خردسالی بازیگوش بوده و علاقه زیادی به بازی و سرگرمی دارند. در سنین دبستان نیز می‌توان از بازی برای آموزش کلمات جدید استفاده کرد همان‌طور که غفاری و همکارانش از بازی برای رفع مشکلات املائی استفاده کردند و نتایج تحقیقشان نشان داد که استفاده از دوره آموزشی بازی با کلمات، در بهبود خطاهای املائی اثربخش است و با بازی است که کودکان مطالب را بهتر به خاطر می‌سپارند (غفاری و دیگران، ۱۳۹۹). در خصوص استفاده از فعالیت‌های دیداری برای آموزش کلمات جدید می‌توان از روش داستان‌گویی بهره‌مند شد. همان‌طور که فانی اسکی در پژوهش خود از روش داستان‌گویی برای بهبود یادگیری مفاهیم ریاضی استفاده کرد و نتایج بیانگر این نکته بود که استفاده از روش داستان‌گویی منجر به اشتیاق به یادگیری در درس ریاضی و افزایش تمرکز در دانش آموزان می‌شود (فانی اسکی، ۱۴۰۰). در رابطه با سؤال آخر نیز این نکته را باید ذکر کرد که دانش آموزان بسیاری وجود دارند که در درس دیکته دچار مشکل هستند و یا از خود علاقه نشان نمی‌دهند؛ بنابراین برای ایجاد انگیزه، علاقه و رفع مشکل دیکته‌ی دانش آموزان باید املا را به‌صورت خلاقانه آموزش داد مثل املائی انگوری، املائی دوستی و استفاده از خمیربازی که علاوه بر دست‌ورزی باعث سرگرمی و شوق به یادگیری در کودکان هم می‌شود. از روش‌های دیگری که در جدول شماره ۴ به آن‌ها اشاره شده است هم می‌توان برای املائی خلاقانه استفاده کرد.

در پایان نیز می‌توان گفت که راهبردهای یادگیری نقش اساسی در یادگیری و بهبود عملکرد دانش آموزان ایفا می‌کند. معلمان می‌توانند با ایجاد شرایط مناسب در محیط کلاس درس، زمینه‌های مساعدی برای ترغیب دانش آموزان به یادگیری فراهم کنند. چنانچه راهبردهای یادگیری به نحو صحیحی آموزش داده شوند و امکان درون‌سازی مطالب نیز فراهم گردد، نه‌تنها دانش آموزان قادر به اکتساب راهبردهای موردنظر و تحقق یادگیری در سطح بالاتر خواهند بود، بلکه قادر به حفظ و استمرار آموخته‌هایشان در موقعیت جدید و در هر مرحله از زندگی نیز خواهند شد.

منابع

- بخشایش، علیرضا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین سبک‌های تفکر و راهبردهای یادگیری با عملکرد تحصیلی در دانشجویان. پژوهش در برنامه ریزی درسی، ۱۱(۴۱)، ۱۴۶-۱۳۵. https://journals.iau.ir/article_534334.html
- جاجرمی، سحر، پیش‌قدم، رضا، و مقیمی، سحر. (۱۴۰۰). بررسی تعداد مؤثر تکرار واژه در یادگیری واژگان زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی در پرتو الگوی هیجامد. مطالعات زبان و ترجمه، ۵۴(۳)، ۲۶-۱. https://jlt.s.um.ac.ir/article_39526.html
- حمدانی، مجید. (۱۴۰۱). اثربخشی فلش‌کارت دیجیتالی و پویانمایی در یادسپاری واژه‌های عربی دانش‌آموزان پسر متوسطه اول شهرستان اهواز. نوآوری‌های آموزشی، ۲۱(۳)، ۲۰۲-۱۸۵. https://noavaryedu.oerp.ir/article_154055.html

- رنجه، علی، جعفری، جواد، جعفری، احمدرضا، و خرمی، میثم. (۱۴۰۱). تدریس اثر بخش با استفاده یادگیری مشارکتی. کنفرانس بین المللی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران. <https://www.sid.ir/paper/1058814/fa>
- زارع، حسین، و سوزان، عارضی. (۱۳۹۳). تأثیر روش تدریس پازل بر میزان یادگیری دانش آموزان. فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۲(۶)، ۱۶-۷. <https://www.sid.ir/paper/262944/fa>
- زارع، سمیه، زینلی پور، حسین، و ناصری چهارمی، رضا. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با دستاوردهای تحصیلی. پژوهش در آموزش علوم پزشکی، ۹(۴)، ۴۹-۵۷. https://rme.gums.ac.ir/browse.php?a_id=522&sid=1&slc_lang=fa&html=1
- سپهوندی، سمیه، و صاحب الزمانی، محمد. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر قصه گوئی به روش ایفای نقش بر آگاهی حسی سیف، علی اکبر (۱۴۰۱). روانشناسی پرورشی نوین. تهران: انتشارات دوران. https://jsmj.ajums.ac.ir/article_85072.html
- عاشوری، جمال، طالع سند، سیاوش، و بیگدلی، ایمان اله. (۱۳۹۰). نقش راهبردهای انگیزشی، راهبردهای یادگیری شناختی و یادگیری از همتایان در پیش بینی پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی. فصلنامه پژوهش های نوین روانشناختی، ۲۴(۶)، ۹۶-۷۷. https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_4140_685.html
- عباسی، محمد، داودی، حسین، حیدری، حسن، و پیرانی، ذبیح. (۱۳۹۹). سنجش اثربخشی آموزش راهبردهای شناختی فراشناختی و آموزش روان شناسی مثبت نگر بر خودکارآمدی تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و راهبردهای یادگیری. روان شناسی مدرسه و آموزشگاه، ۹(۴)، ۱۰۶-۱۱۹. https://jsp.uma.ac.ir/article_1296.html
- عرفانی، نصراله. (۱۳۹۵). تدوین مدل اندازه گیری راهبردهای شناختی و فراشناختی یادگیری. فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۳(۱۲)، ۱۶-۷.
- غفاری، خلیل، یاسبلاغی، بهمن، و خورشید، عبدالوند. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش بازی با کلمات بر مشکلات املائی دانش آموزان پایه اول ابتدایی. رویکردهای نوین آموزشی، ۱۵(۲)، ۴۲-۲۳. https://nea.ui.ac.ir/article_25575.html
- فانی اسکی، مهدی. (۱۴۰۰). داستان های ریاضی امری برای بهبود یادگیری ریاضی. مجله مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، ۴(۳۰). <https://civilica.com/doc/1530479>
- فتحی آشتیانی، علی، و حسینی، مریم. (۱۳۷۹). مقایسه راهبرد های یادگیری در دانش آموزان موفق و ناموفق. مجله روانشناسی، ۱(۴)، ۱۵-۵. <https://www.sid.ir/paper/54460/fa>
- فرخ، پریسا. (۱۴۰۰). مقایسه کاربرد راهبرد های یادگیری واژگان زبان انگلیسی در دانش آموزان مبتلا به لکنت زبان و دانش آموزان عادی، مجله مطالعات ناتوانی، ۱-۷. https://jdisabilstud.org/browse.php?a_id=2233&sid=1&slc_lang=fa
- فرخی، نورعلی، و سیف، علی اکبر. (۱۳۸۵). تأثیر مشترک راهبردهای یادگیری و سبک های تفکر بر درک مطلب دانش آموزان دوم راهنمایی شهر تهران. فصلنامه روان شناسی تربیتی، ۱(۱)، ۳۲-۱۳. https://jep.atu.ac.ir/article_5950.html
- قارلقی، هماینی، دمیرچی، امین، و واعظی، مظفرالدین. (۱۳۹۴). تبیین نقش سبک های یادگیری و راهبردهای یادگیری در پیشرفت تحصیلی دانشجویان پردیس علوم اجتماعی و رفتاری دانشگاه تهران. فصلنامه پژوهش های کاربردی در روان شناسی تربیتی، ۲(۱)، ۴۱-۵۲. https://aep.journals.pnu.ac.ir/article_2189.html
- قدم پور، عزت اله، و خلیلی گشنگانی، زهرا. (۱۳۹۴). تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر هیجان مثبت یادگیری دانش آموزان. کنفرانس بین المللی مدیریت و علوم اجتماعی. <https://www.sid.ir/paper/828324/fa>
- کریمی، فرهاد. (۱۴۰۱). تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری بر عملکرد حل مسأله های کلامی ریاضی دانش آموزان دختر کم توان ذهنی. فصلنامه کودکان استثنایی، ۲۲(۱)، ۴۲-۱۷. https://joec.ir/browse.php?a_code=A-10-110-1&sid=1&slc_lang=fa
- ملکی، بهرام. (۱۳۸۴). تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر افزایش یادگیری و یادداری متون درسی مختلف، ۴۲-۵۰. <https://www.sid.ir/paper/82971/fa>

- موحدی مهربادی، محمدباقر، و سحرانه، جوادی آسایش. (۱۳۹۳). تأثیر آموزش شعر بر بازی‌های حافظه کودکان. دوفصلنامه علمی - پژوهشی شناخت اجتماعی، ۳(۱)، ۱۳۵-۱۲۵. https://sc.journals.pnu.ac.ir/article_892.html
- میرلوحی، درتاج. (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی راهبردهای یادگیری خلاصه‌نویسی، علامت‌گذاری، حاشیه‌نویسی و نقشه مفهومی بر درک مطلب و سرعت یادگیری دانش‌آموزان دختر سال دوم تجربی مدارس غیرانتفاعی نوبت صبح شهر تهران. فصلنامه تحقیقات روانشناختی، ۱۳(۳۸)، ۲۴-۱۱. https://jisp.uma.ac.ir/article_1075.html
- نسایی مقدم، بیان، ملک پور، مختار، و عابدی، احمد (۱۳۹۳). تأثیر شن بازی درمانی بر رشد شناخت اجتماعی کودکان آموزش پذیر دچار عقب ماندگی ذهنی. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۳(۲۰)، ۲۲۴-۲۳۲. <https://www.sid.ir/paper/17140/fa>
- و شناختی و سلامت کودکان مبتلا به اختلال طیف اوتیسم. مجله علمی پزشکی جندی شاپور، ۱۷(۶)، ۶۳۰-۶۲۱.
- یاسبلاغی، بهمن، غفاری، خلیل، و رحیمی، زینب. (۱۴۰۲). بررسی مقایسه‌های راهبردهای یادگیری، سبکهای یادگیری و رویکردهای مطالعه در بین داوطلبان کنکور تجربی، انسانی و ریاضی. مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، ۱۲ (۴۰). https://jresearch.sanjesh.org/article_703361.html

References

- Cheng, C. K. E. (2011). The role of self-regulated learning in enhancing learning performance. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Role-of-Self-regulated-Learning-in-Enhancing-Cheng/f70aff8f07bfae51e47dc51e5675853987f19325>
- King, R. B., & Arepattamannil, S. (2014). What students feel in school influences the strategies they use for learning: Academic emotions and cognitive/meta-cognitive strategies. *Journal of Pacific Rim Psychology*, 8(1), 18-27. DOI: <https://doi.org/10.1017/prp.2014.3>
- Simsek, A., & Balaban, J. (2010). Learning strategies of successful and unsuccessful university students. *Contemporary Educational Technology*, 1(1), 36-45. <https://dergipark.org.tr/en/pub/cet/issue/25719/271397>
- Uslu, M. E., Sahin, E., & Odemis, I. S. (2016). The effect of language learning strategies on academic achievement. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 6(3), 73-78. https://www.academia.edu/download/48143164/Learning_Strategies.pdf